

Commissie Corporate Governance
t.a.v de heer R. Abma (secretaris)
p/a Postbus 20201
2500 EE DEN HAAG

Onze ref : MH/AdK
Doorkiesnr. : 020-3010391 / Faxnummer: 020-3010279
Datum : 4 september 2003

Geachte heer Abma,

De Raad voor de Jaarverslaggeving ("RJ") heeft met belangstelling kennis genomen van het door uw commissie opgestelde concept van 'De Nederlandse corporate governance code' ("de code"). De RJ ondersteunt de doelstellingen die ten grondslag liggen aan de aanbevelingen van de commissie en verwacht dat de code een goede aanzet geeft voor verbetering van de praktijk van corporate governance in Nederland. Bijgaand treft u de reactie van de RJ aan, waarbij de RJ zich beperkt tot de in de code opgenomen aspecten van informatievervalsing.

Algemeen

De taak van de RJ is inhoud te geven aan normen voor financiële verslaggeving die in het maatschappelijke verkeer als aanvaardbaar worden beschouwd. Door het publiceren van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving ("RJ-Richtlijnen") beoogt de RJ richting te geven aan de financiële verslaggeving in Nederland. In dit verband wijst de RJ op het volgende.

Vanaf 1 januari 2005 zullen alle Europese beursgenoteerde ondernemingen voor hun financiële verslaggeving International Financial Reporting Standards ("IFRS") moeten toepassen. Deze standaarden worden opgesteld door de International Accounting Standards Board ("IASB"). Voor Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen zijn de RJ-Richtlijnen vanaf 2005 derhalve niet langer relevant. Dit geldt in elk geval voor de geconsolideerde jaarrekening, maar waarschijnlijk tevens voor de vennootschappelijke jaarrekening. De RJ-Richtlijnen zijn evenmin relevant voor die niet-beursgenoteerde Nederlandse ondernemingen die kiezen voor vrijwillige toepassing van IFRS.

De huidige IASB-standaarden zijn echter voornamelijk gericht op de jaarrekening. Tot op heden heeft de IASB geen standaarden uitgebracht die betrekking hebben op het directieverslag. In Nederland zijn de regels met betrekking tot het directieverslag vastgelegd in artikel 391 van Titel 9 Boek 2 BW en nader uitgewerkt in RJ-Richtlijn 400. Voor het directieverslag blijven Titel 9 en RJ-Richtlijn 400 mogelijk wel van toepassing. Naar de opvatting van de RJ is dit wenselijk. In dit verband is de RJ van mening dat de verantwoording over corporate governance buiten de jaarrekening zou moeten plaatsvinden, bij voorkeur in een separaat corporate governance verslag naast het directieverslag. Daarin zou naar de opvatting van de RJ ook opgenomen moeten worden de informatie over de bezoldiging van bestuurders en commissarissen (artikel 383 b-e), welke nu volgens wettelijke voorschriften in de jaarrekening wordt vermeld. Daartoe is een wetwijziging noodzakelijk, welke door uw commissie kan worden bepleit.

In Annex 1 (punten 3 en 4) geeft de commissie aanbevelingen voor de opstellers van verslaggevingsstandaarden. De RJ is van mening dat voorzover deze aanbevelingen betrekking hebben op de jaarrekening deze aanbevelingen, gezien het voorgaande, in eerste instantie gericht zouden moeten worden aan de IASB om internationaal vergelijkbare verslaggeving te bewerkstelligen. Indien de commissie aanbeveelt de verslaggeving over corporate governance te bundelen in eerder genoemd corporate governance verslag is de RJ bereid de RJ-Richtlijnen aan te passen c.q. uit te breiden daar waar dit betrekking heeft op externe verslaggeving.

Overige opmerkingen

Terminologie

De code schrijft voor dat het bestuur van de vennootschap verslag doet over corporate governance. Het is echter niet altijd even duidelijk waar dit dan moet geschieden. Dit wordt mede veroorzaakt door de gekozen terminologie. In de code wordt vaak de term “jaarverslag” gebruikt als de plaats voor corporate governance verslaggeving. De term “jaarverslag” heeft echter meerdere betekenissen. In de praktijk wordt de term jaarverslag wel gebruikt als verzamelnaam voor het directieverslag, de jaarrekening (balans, winst- en verliesrekening en de toelichting daarop) en de overige gegevens. In de wettelijke betekenis wordt met het jaarverslag het directieverslag bedoeld zoals voorgeschreven in artikel 391 BW2. De RJ stelt voor duidelijkheid aan te brengen in de gehanteerde terminologie.

Het verdient voorts aanbeveling voor overige belangrijke begrippen een eenduidige definitie te formuleren. Het begrip “vennootschap” wordt bijvoorbeeld regelmatig in de code gebruikt. Niet altijd is duidelijk of hiermee de rechtspersoon zelf wordt bedoeld of de groep waarmee zij verbonden is. Ook het begrip “bestuur” wordt niet altijd even consequent gehanteerd. Het is bijvoorbeeld niet altijd duidelijk of hieronder ook voormalige bestuurders vallen (zie I.2.18).

Doorlopende nummering van de principes

Op dit moment zijn de principes niet genummerd. De RJ beveelt aan deze doorlopend te nummeren. Door het nummeren wordt de verwijzing naar de principes eenvoudiger en wordt het onderscheid tussen best practice bepalingen en principes nog duidelijker. Ook bevordert de nummering de afbakening tussen de individuele principes.

1.3 Raad van Bestuur – Tegenstrijdige belangen

Best practice bepaling I.3.4 schrijft voor dat transacties waarbij tegenstrijdige belangen van bestuurders spelen, worden gepubliceerd in het jaarverslag. RJ-Richtlijn 330 behandelt de vereiste toelichting in de jaarrekening van transacties tussen de rechtspersoon met verbonden partijen, waaronder directieleden (bestuurders) en hoger management. In deze Richtlijn (RJ-Richtlijn 330.115) wordt voorgeschreven dat indien transacties hebben plaatsgevonden waarbij twee of meer verbonden partijen en al dan niet één of meer derden betrokken zijn, de rechtspersoon in de toelichting de volgende informatie dient op te nemen:

- een omschrijving van de soort transacties die hebben plaatsgevonden;
- de aard van de verbondenheid tussen de verbonden partijen; en
- die elementen van de transacties die nodig zijn voor het inzicht dat de jaarrekening dient te geven.

Bovenstaande bepaling is tevens opgenomen in IAS 24. Daarmee kan naar onze mening de laatste zin van I.3.4 komen te vervallen. Bovenstaande opmerking geldt tevens voor best practice bepaling nummer II.6.4.

V. Openbaarmaking, naleving en handhaving

Naar de mening van de RJ is het principe over openbaarmaking, naleving en handhaving zoals weergegeven in hoofdstuk V onvolledig. Naast de verantwoordelijkheid van het bestuur en de raad van commissarissen voor de corporate governance structuur en de naleving van de code zijn naar onze mening beide organen tevens verantwoordelijk voor de verslaggeving van corporate governance. Hoewel in de regel de code aangeeft wie waarvoor verantwoordelijk is, blijkt uit best practice bepalingen V.1 en V.2 niet wie verantwoordelijk is voor de verslaggeving. De RJ is van mening dat dit het bestuur is en dat de raad van commissarissen daar toezicht op uitoefent. De RJ stelt voor dit te verduidelijken.

Graag is de RJ bereid deze brief nader toe te lichten.

Hoogachtend,

prof.dr. M.N. Hoogendoorn RA

voorzitter Raad voor de Jaarverslaggeving